

Odpovědnost státu za škodu, přerušeni řízení

Jestliže soud zjistí, že probíhá „vedlejší“ řízení, v němž je řešena otázka, která může mít význam pro rozhodnutí v posuzované věci, a jestliže se rozhodne vyčkat výsledku tohoto „vedlejšího“ řízení (což v případech uvedených v § 109 odst. 2 písm. c/ o. s. ř. není jeho povinností), musí důvody tohoto svého rozhodnutí vyjádřit v usnesení o přerušeni řízení. Tím dá účastníkům řízení najevo, z jakého důvodu nečiní žádné úkony směřující k rozhodnutí ve věci samé. Umožní jim rovněž se proti přerušeni řízení případně bránit odvoláním.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 954/2014, ze dne 14.1.2016)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce V. S., zastoupeného JUDr. J.K., advokátkou se sídlem v O., proti žalované České republice – Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o zaplacení 280 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 15 C 148/2012, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. září 2013, č. j. 58 Co 286/2013-106, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. září 2013, č. j. 58 Co 286/2013-106, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 26. února 2013, č. j. 15 C 148/2012-84, se zrušují a věc se vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 2 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se v řízení domáhá zaplacení částky 280 000 Kč s příslušenstvím jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle ustanovení zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále jen „OdpŠk“. Újma měla žalobci vzniknout v důsledku nepřiměřené délky řízení vedeného u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 10 C 4/97.

Obvodní soud pro Prahu 2 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 26. února 2013, č. j. 15 C 148/2012-84, zamítl návrh na rozšíření žaloby (výrok I), zamítl žalobu o zaplacení částky 280 000 Kč s příslušenstvím (výrok II) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok III). Odvolací soud napadeným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé a o náhradě nákladů řízení potvrdil.

Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně byla žaloba ve věci sp. zn. 10 C 4/97 podána dne 13. prosince 1996. Jednalo se o řízení o určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru žalobce. V řízení sp. zn. 10 C 4/97 byly činěny dotazy na stav řízení vedeného u Okresního soudu v Jablonci nad Nisou pod sp. zn. 11 C 1/97, ve kterém byla řešena „žaloba o dříve podanou výpověď z pracovního poměru“. Dne 10. června 2003 bylo řízení sp. zn. 10 C 4/97 přerušeno „do pravomocného skončení řízení pod sp. zn. 11 C 1/97 (popřípadě do právní moci konečného rozhodnutí v tomto řízení)“. Dne 16. ledna 2009 bylo rozhodnuto o tom, že v řízení sp. zn. 10 C 4/97 se pokračuje. Dne 7. dubna 2009 byl vyhlášen rozsudek, žalovaná se odvolala, posléze podala dovolání, dne 3. července 2012 bylo její dovolání zamítnuto a dne 25. července 2012 bylo rozhodnutí Nejvyššího soudu doručeno právnímu zástupci žalobce. Za nemajetkovou újmu způsobenou řízením sp. zn. 11 C 1/97 bylo žalobci ze strany žalované poskytnuto zadostiučinění ve výši 89 000 Kč a posléze další zadostiučinění ve výši 74 333 Kč.

Soud prvního stupně věc po právní stránce posoudil tak, že nejprve zkoumal důvody přerušení řízení sp. zn. 10 C 4/97. Uvedl, že bylo nutné zkoumat otázku platnosti výpovědi z pracovního poměru (v řízení sp. zn. 11 C 1/97), která předcházela okamžitému zrušení pracovního poměru (řešenému v řízení sp. zn. 10 C 4/97). Doba, po kterou posuzované řízení sp. zn. 10 C 4/97 nebylo přerušeno, byla zhruba devět let. Z odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně je však patrné, že soud ani dobu před přerušением řízení nepovažoval za dobu rozhodnou, neboť v řízení se fakticky ničeho nekonalo a pouze se čekalo na rozhodnutí ve věci sp. zn. 11 C 1/97. Soud prvního stupně tedy pokládal za relevantní pouze část posuzovaného řízení, která probíhala od 16. ledna 2009, kdy skončilo přerušení řízení. Jedná se o dobu tři a půl roku. Tu soud prvního stupně posoudil jako přiměřenou. Soud prvního stupně dále uvedl, že podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2011, sp. zn. 30 Cdo 348/2010, je třeba zabránit tomu, aby došlo k duplicitnímu odškodnění. Žalobce, pakliže mu vznikla nemajetková újma, by měl být odškodněn za řízení sp. zn. 11 C 1/97, neboť právě nepřiměřená délka tohoto řízení zapříčinila i celkovou délku řízení sp. zn. 10 C 4/97. Vzhledem k tomu soud neshledal existenci nesprávného úředního postupu v řízení sp. zn. 10 C 4/97 a žalobu zamítl.

Z napadeného rozsudku nevyplývá, že by odvolací soud doplnil dokazování. Uvedl, že „soud prvního stupně si pro své rozhodnutí opatřil správná a postačující skutková zjištění.“ Avšak oproti soudu prvního stupně uvádí odvolací soud skutková zjištění nová. V rozsudku odvolacího soudu je uvedeno, že v řízení sp. zn. 10 C 4/97 byla řešena neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru, které bylo ze strany zaměstnavatele vůči žalobci učiněno dne 14. října 1996. Dále z něj plyne, že vedlejší řízení sp. zn. 11 C 1/97 „bylo ... v případě neplatnosti rozvázání pracovního poměru výpovědí ze dne 8. října 1996 pravomocně skončeno v květnu 2005, ale dovolací řízení pokračovalo až ke dni 29. března 2007“ a že v rámci řízení sp. zn. 11 C 1/97 „byly poté řešeny i jiné nároky z pracovněprávního vztahu žalobce“.

Co se týče právního posouzení věci, odvolací soud se s odůvodněním rozsudku soudu prvního stupně zcela ztotožnil. Odvolací soud uvedl, že „sice doba řízení v této věci byla nepřiměřeně dlouhá z hlediska celkové doby řízení, převážná část však byla ovlivněna tím, že jeho rozhodnutí záviselo na rozhodnutí Okresního soudu v Jablonci nad Nisou sp. zn. 11 C 1/97, kde byla řešena otázka, jež měla význam pro rozhodnutí Okresního soudu v Liberci“. I do přerušení řízení sp. zn. 10 C 4/97 postupoval Okresní soud v Liberci plynule, když byly v přiměřených lhůtách činěny dotazy na stav řízení sp. zn. 11 C 1/97. Odvolací soud zohlednil, že žalobci byla ze strany žalované mimosoudně poskytnuta satisfakce v celkové výši 163 330 Kč za újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení sp. zn. 11 C 1/97. Obě řízení spolu úzce souvisela a řízení sp. zn. 10 C 4/97 nemohlo být skončeno před vyřízením věci sp. zn. 11 C 1/97.

Žalobce v dovolání namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Soudy mylně vyhodnotily průtahy v době od zahájení řízení sp. zn. 10 C 4/97 (13. prosince 1996) do přerušení tohoto řízení (10. června 2003). Soudy uvedly, že v této době nemohlo řízení probíhat, neboť se čekalo na výsledky řízení sp. zn. 11 C 1/97. Pokud však soud nemohl v posuzovaném řízení v uvedené době nic činit, pak měl řízení podle žalobce přerušit. Jestliže tak neučinil, je na místě zhodnotit tento interval jako dobu normálního průběhu řízení.

Dále se podle žalobce soudy zcela opomněly vypořádat s jeho tvrzeními a argumentací ohledně neprovázanosti řízení sp. zn. 10 C 4/97 a 11 C 1/97. Tato řízení na sobě podle žalobce nezávisela, resp. jejich provázanost trvala se dvěma pauzami maximálně do roku 2005. Soud prvního stupně a odvolací soud však učinily zásadní chybu, když neposuzovaly, v jaké části na sobě uvedená dvě řízení závisela a po jakou dobu tato závislost trvala. Žalobce zásadně nesouhlasí se závěrem, že řízení ve věci sp. zn. 10 C 4/97 nemohlo být ukončeno před vyřízením věci sp. zn. 11 C 1/97.

Přípustnost dovolání spatřuje žalobce ve skutečnosti, že rozhodnutí odvolacího soudu závisí na posouzení otázky, která v rozhodnutí dovolacího soudu dosud nebyla řešena. Odvolací soud i soud prvního stupně na věc podle žalobce nesprávně aplikovaly rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 348/2010.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. ledna 2013 do 31. prosince 2013 (viz čl. II bod 7 zákona č. [404/2012](#) Sb. a čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované ustanovením § 241a odst. 2 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval otázkou, jak hodnotit část posuzovaného řízení od podání žaloby do jeho přerušení, jestliže řízení nebylo přerušeno, ale ze spisu vyplývá, že rozhodující soud činil dotazy na stav jiného řízení. Uvedená otázka dosud nebyla v judikatuře Nejvyššího soudu řešena.

Nejvyšší soud již ve svých rozhodnutích uvedl, že do celkové doby řízení je v zásadě třeba započítávat i dobu, po kterou bylo řízení přerušeno podle ustanovení § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř., tedy z důvodu, že probíhá jiné (vedlejší) řízení, v němž je řešena otázka, která může mít význam pro rozhodnutí soudu v řízení hlavním. Při posuzování přiměřenosti celkové délky (hlavního) řízení se v takovém případě přihlídnou k tomu, zda bylo řízení přerušeno důvodně (zda šlo skutečně o situaci předvídanou ustanovením § 109 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.), a v případě, že ano, zda vedlejší řízení probíhalo po přiměřeně dlouhou dobu. Při stanovení výše zadostiučinění se pak zohlední, že obě řízení (přerušené hlavní řízení i řízení vedlejší) je třeba v rozsahu jejich souběhu vnímat jako řízení jediné, neboť újma utrpěná účastníkem zůstává stejná a nenásobí se počtem souběžných řízení (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2011, sp. zn. 30 Cdo 348/2010, a ze dne 13. července 2011, sp. zn. 30 Cdo 1021/2010).

Uvedené však neplatí v případě, kdy soud řízení nepřerušil.

Je především povinností soudu postupovat v řízení tak, aby ochrana práv účastníků byla rychlá a účinná (srov. rozsudek sp. zn. 30 Cdo 348/2010, uvedený výše). Tato povinnost vyplývá z ustanovení § 6 o. s. ř. a ze zásady rychlosti a hospodárnosti řízení. Soud má tedy v řízení postupovat pokud možno rychle a činit úkony směřující k rozhodnutí věci.

Jestliže soud zjistí, že probíhá „vedlejší“ řízení, v němž je řešena otázka, která může mít význam pro rozhodnutí v posuzované věci, a jestliže se rozhodne vyčkat výsledku tohoto „vedlejšího“ řízení (což v případech uvedených v § 109 odst. 2 písm. c/ o. s. ř. není jeho povinností), musí důvody tohoto svého

rozhodnutí vyjádřit v usnesení o přerušení řízení. Tím dá účastníkům řízení najevo, z jakého důvodu nečiní žádné úkony směřující k rozhodnutí ve věci samé. Umožní jim rovněž se proti přerušení řízení případně bránit odvoláním.

Ke stejnému závěru ostatně dospěla i odborná literatura, která uvádí, že pokud soud „vyčkává“ na výsledek jiného řízení, aniž by rozhodl o přerušení řízení, lze to kvalifikovat jako průtah v řízení (srov. Jirsa, Jaromír a kol. Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha II. Nakladatelství HBT, 2014).

Jestliže v nyní posuzovaném případě Okresní soud v Liberci už přede dnem 10. června 2003 vyčkával výsledku řízení sp. zn. 11 C 1/97, měl řízení přerušit podle ustanovení § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř. Pokud řízení nepřerušil, zatížil je nedůvodným průtahem. Judikaturu o přerušeném řízení tedy na část posuzovaného řízení od 13. prosince 1996 do 10. června 2003 nelze aplikovat. Jestliže tak odvolací soud učinil, je jeho právní posouzení věci nesprávné.

Vzhledem k tomu, že je dovolání přípustné, zkoumal Nejvyšší soud, zda v řízení došlo k vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.) a dospěl k závěru, že tomu tak bylo.

V odvolání žalobce namítal, že soud prvního stupně chybně posoudil provázanost posuzovaného řízení sp. zn. 10 C 4/97 a řízení sp. zn. 11 C 1/97. Žalobce podrobně rozvedl, co bylo předmětem obou řízení. Řízení sp. zn. 11 C 1/97 řešilo podle žalobce dvě výpovědi z pracovního poměru, ze dne 8. října 1996 a ze dne 15. října 1996. Ve vztahu k výpovědi ze dne 8. října 1996 bylo řízení pravomocně ukončeno 17. srpna 2005 se závěrem, že tato výpověď je neplatná. Otázka neplatnosti výpovědi z 8. října 1996 byla navíc v řízení dvakrát pravomocně vyřešena ještě před rokem 2005, ale právní moc obou rozhodnutí byla prolomena rozhodnutím dovolacího soudu. Po 17. srpnu 2005 již byla předmětem řízení sp. zn. 11 C 1/97 pouze platnost výpovědi ze dne 15. října 1996. Posouzení otázky její platnosti nemohlo nijak ovlivnit úvahy soudu v řízení sp. zn. 10 C 4/97 o tom, zda bylo platné okamžité zrušení pracovního poměru, které žalobce obdržel 14. října 1996, tj. předchozího dne (č. l. 92 a násl.).

Obdobná tvrzení žalobce uplatnil již před soudem prvního stupně (č. l. 35 - 37). K jejich prokázání navrhl důkaz spisem sp. zn. 11 C 1/97 (č. l. 37).

Soud prvního stupně se uvedenými tvrzeními žalobce nezabýval, důkaz navržený žalobcem k prokázání uvedených tvrzení neprovedl a jeho neprovedení nijak neodůvodnil. Skutková zjištění učiněná na základě uvedených tvrzení přitom mohla být zásadní pro posouzení právní otázky, zda bylo přerušení řízení důvodné. Na jejím vyřešení pak závisí závěr, zda došlo v řízení k průtahům i po 10. červnu 2003. Pokud by se ukázalo, že přerušení řízení nebylo (byť třeba jen po část svého trvání) důvodné (tj. že výsledek vedlejšího řízení sp. zn. 11 C 1/97 nemohl mít žádný vliv na řízení sp. zn. 10 C 4/97), vedlo by toto zjištění k závěru, že doba, po kterou bylo posuzované řízení sp. zn. 10 C 4/97 přerušeno (nebo její část), je průtahem na straně soudu, který k přerušení řízení přistoupil, ač pro to nebyl důvod, nebo v přerušeném řízení včas nepokračoval. Toto zjištění by pak mohlo ovlivnit závěr o přiměřenosti celkové délky posuzovaného řízení sp. zn. 10 C 4/97.

Soud prvního stupně proto postupoval v rozporu s § 120 o. s. ř. a zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, když vůbec nezjišťoval okolnosti rozhodné pro posouzení věci, přestože byly žalobcem tvrzeny a k jejich prokázání byly nabízeny důkazy (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. února 2003, sp. zn. 21 Cdo 870/2002, a nález Ústavního soudu ze dne 22. června 2000, sp. zn. III. ÚS 68/99).

Odvolací soud pak zatížil řízení další vadou, jestliže uvedené pochybení soudu prvního stupně nenapravil (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2000, sp. zn. 20 Cdo 1045/99).

Odvolací soud se navíc nijak nevypořádal s obsáhlou a podrobně rozvedenou odvolací námitkou žalobce, podle které řízení sp. zn. 10 C 4/97 na výsledku řízení sp. zn. 11 C 1/97 nezáviselo (přínejmenším ne po celou dobu, po kterou bylo řízení sp. zn. 10 C 4/97 přerušeno). Ani takový postup nelze akceptovat, když mohl mít rovněž za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. května 2011, sp. zn. 28 Cdo 4118/2010).

Dále Nejvyšší soud nepřehlédl, že odvolací soud činil v posuzované věci oproti soudu prvního stupně nová skutková zjištění (kterého dne bylo učiněno okamžité zrušení pracovního poměru, jehož neplatnost byla předmětem posuzovaného řízení, že řízení sp. zn. 11 C 1/97 se zabývalo výpovědí ze dne 8. října 1996, že tato výpověď byla předmětem uvedeného řízení do dne 29. března 2007 a že řízení sp. zn. 11 C 1/97 se zabývalo i jinými nároky z pracovněprávního vztahu žalobce). Z napadeného rozhodnutí však neplyne, že by odvolací soud zopakoval dokazování. Odvolací soud proto postupoval v rozporu s ustanovením § 213 odst. 2 o. s. ř. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. února 2014, sp. zn. 30 Cdo 3166/2012, a judikaturu v něm citovanou) a řízení tak zatížil další vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Vzhledem k popsaným vadám řízení se Nejvyšší soud nemohl zabývat námitkou žalobce, že posuzované řízení sp. zn. 10 C 4/97 nezáviselo na řízení sp. zn. 11 C 1/97, neboť pro posouzení této otázky dosud nebyla soudy nižších stupňů shromážděna dostatečná skutková zjištění.

Z výše popsaných důvodů Nejvyšší soud podle § 243e odst. 1 o. s. ř. napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil. Vzhledem k tomu, že některé důvody, pro které byl rozsudek odvolacího soudu zrušen, platí rovněž na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i ten a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.). Soudy jsou ve smyslu § 243g odst. 1 části první věty za středníkem o. s. ř. ve spojení s § 226 o. s. ř. vázány právními názory dovolacího soudu v tomto rozsudku vyslovenými.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)